

AZ IDEIGLENES KÖZLEMÉNY ALAPJÁN MAGYARORSZÁGON BEVEZETETT TÁMOGATÁSOK

HARGITA ESZTER¹

Az Európai Tanács 2008. december 11-12-i ülésén jóváhagyta az európai gazdaságélénkítési tervet, amely egységes keretet kíván biztosítani a gazdasági és pénzügyi válság kezelésére. E terv részét képezték az állami támogatási területre vonatkozó intézkedések is. Az Európai Tanács döntésével összhangban a Bizottság 2008. december 17-én fogadta el a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban a finanszírozási lehetőségek elérésének elősegítésére irányuló állami támogatási intézkedések ideiglenes keretszabályáról szóló közleményét² (továbbiakban: ideiglenes közlemény).

A közlemény hatálybalépésével 2010. december 31-ig új – két évre szóló átmeneti – szabályok lépnek életbe az állami kezességvállalások, a kockázati tőkenyújtások, a kedvezményes egyéni referencia kamatláb és a rövid távú exporthitel-biztosítások terén, illetve a tagállamok a csekély összegű támogatások mellett további lehetőséget kapnak vállalkozásonként 500 ezer euró összeg erejéig átmeneti támogatás nyújtására.

A bizottsági közlemény értelmében az abban szereplő támogatási szabályokat csak akkor alkalmazhatják a tagállamok, ha azokra a Bi-

¹ A szerző a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium szervezeti keretén belül működő Támogatásokat Vizsgáló Iroda munkatársa. Jelen összefoglaló a szerző saját véleményét tartalmazza, és nem tekinthető a Támogatásokat Vizsgáló Iroda hivatalos véleményének.

² HL C 16/1., 2009. 01. 22.

zottság által jóváhagyott támogatási programot vezetnek be. A Bizottságnak ehhez kapcsolódóan az volt kérése, hogy – lehetőség szerint – egy támogatási kategóriára a tagállamok egy támogatási programot jeleljenek be.

A magyar gazdaság érdekeinek és támogatást nyújtók szándékainak figyelembevételével Magyarország hat állami támogatási intézkedés esetében kérte és kapta meg a Bizottság jóváhagyását:

- 1.) A pénzügyi válság kapcsán nyújtandó átmeneti támogatás (maximum 500 ezer eurónak megfelelő forintösszegű támogatás) – N 77/2009. sz. bizottsági határozat,
- 2.) a kedvezményes egyéni referencia kamatláb – N 78/2009. sz. bizottsági határozat,
- 3.) a kedvezményes kezességvállalási program – 203/2009. sz. bizottsági határozat,
- 4.) a Garantiqa Zrt. a Bizottság által korábban jóváhagyott³ piaci díj számítási metodológiájának módosítása a válság kapcsán – N114/2009. sz. bizottsági határozat,
- 5.) az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány a Bizottság által korábban jóváhagyott⁴ piaci díj számítási metodológiájának módosítása a válság kapcsán – N 341/2009. sz. és 56/2010. sz. bizottsági határozatok,
- 6.) A pénzügyi válságból következően a rövid távú exporthitel-biztosítási piacon piacképes kockázatokra vonatkozó elégtelen fedezet korrigálása: Magyar Exporthitel Biztosító – N 187/2010. sz. bizottsági határozat.

Tekintettel arra, hogy az ideiglenes közleményben foglalt kedvezményeket Magyarország csak abban az esetben tudta igénybe venni, amennyiben bejelentett a Bizottság felé egy-egy támogatási programot, szükségessé vált az ideiglenes közlemény rendelkezéseinek hazai jogszabályba való átültetése. Az első három intézkedés esetében országos, ún. keret-támogatási program került bevezetésre. A támogatási programok szabályai *az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről* szóló 85/2004. (IV.19.) Korm. rendeletbe kerültek (23/A-E. §-ok). E szabályok az ideiglenes közlemény

³ N-201/a/2007 sz. bizottsági határozat.

⁴ N-201/b/2007 sz. és a N-125/2008. sz. bizottsági határozatok.

és a vonatkozó bizottsági határozatok megfelelő hazai végrehajtásához voltak elengedhetetlenek.

A hazai támogatást nyújtóknak az e három területről alkalmazni kívánt szabályokat saját támogatási jogszabályaikban is át kellett vezetniük, amelyeket a Támogatásokat Vizsgáló Irodával (továbbiakban: TVI) jóvá kellett hagyatniuk, de további bizottsági jóváhagyásra már nem volt szükség.

Bár a jogalap meg volt hozzá, a kedvezményes egyéni referencia kamatláb és a kedvezményes kezességvállalási programok esetében nem került sor konkrét hazai intézkedés bevezetésére.

A 2010 júliusáig eltelt időszakban az átmeneti támogatásra közel két tucat altámogatási program és egyedi intézkedés került bevezetésre a központi kormányzat és az önkormányzatok részéről. A legnagyobb költségvetésű programok célja a munkahelymegőrzés támogatása és a munkáltatók terheinek csökkentése volt⁵. E célra nyújtották az átmeneti támogatások közel 90%-át. A kedvezményezettek több mint 90%-a kis- és középvállalkozás volt. A kedvezményezettek száma majdnem elérte a 3000-et. Az átmeneti támogatásra vonatkozó szabályok nélkül munkahelymegőrzésre e vállalkozások csak ún. csekély összegű támogatást kaphattak volna 200 ezer eurónak megfelelő forint összegig, de csak akkor, ha a támogatás igénylésekor nem lettek volna nehéz helyzetben. Egyéb működési célú támogatás nyújtása az Unióban általában tilos.

A fenti, 4. és 5. pontban felsorolt intézkedések mindezidáig nem igazán mondhatók sikeresnek. Mindössze kb. 20 vállalkozás esetében

⁵ TÁMOP 2.3.3: Munkahelymegőrző támogatás képzéssel kombinálva elnevezésű pályázati konstrukció KKV-knak, nagyvállalkozásoknak, illetve a Közép-magyarországi régióban az 5 fő alatti vállalkozások részére;

OFA: A foglalkoztatottság megőrzésének támogatása a gazdasági visszaesés következtében átmenetileg nehéz helyzetbe jutott, költségkompenzációs támogatást igénybe vevő munkáltatóknál – MEGŐRZÉS 2. 9123/2009 című pályázati felhívás; „A gazdasági visszaesés következtében állásukat veszítők újra elhelyezkedésének támogatása más munkáltatónál – MUNKÁBA-9124/2009” pályázati felhívás; „A foglalkoztatottság megőrzésének támogatása a gazdasági visszaesés következtében átmenetileg nehéz helyzetbe jutott munkáltatóknál – MEGŐRZÉS 9122/2009” című pályázati felhívás;

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium (SZMM), a foglalkoztatást elősegítő támogatásokról, valamint a Munkaerő-piaci Alapból foglalkoztatási válsághelyzetek kezelésére nyújtható támogatásról szóló 6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet (9. §, 18/C §, 26/G §) alapján nyújtott foglalkoztatási támogatás.

került sor kezességvállalásra kedvezményes feltételek mellett. Ennek valószínűsíthetően több oka van. Egyrészt a kezességvállalás csak új hitelekre volt nyújtható, viszont a válság miatt a vállalkozások célja – a növekvő terhek miatt – korábbi hitelek visszafizetése és nem új hitelek felvétele volt. Másrészt a kedvezményes kezességvállalás forgóeszköz-hitel esetén csak korlátozott összegig, a 2008. évi bérköltség erejéig⁶ volt adható. Harmadrészt, feltételezhető, hogy a banki források sem álltak megfelelő mennyiségben rendelkezésre.

A 6. pontban felsorolt, rövid távú exporthitel-biztosításra vonatkozó intézkedést 2010. július elején hagyta jóvá a Bizottság, így alkalmazási tapasztalat még nincs.

Magyarország az ideiglenes közleményben foglalt intézkedésekkel kapcsolatos tapasztalatairól 2009 októberében és 2010 áprilisában küldött tájékoztatást a Bizottságnak.

⁶ A kezességgel fedezett hitel (és nem a kezesség) összege nem haladhatja meg a kedvezményezett (illetve a hitellel finanszírozott projekten dolgozó alvállalkozói) 2008. éves személyi jellegű ráfordításainak összegét. 2008. január 1-jén vagy azután alapított vállalkozás esetén a kölcsön maximális összege nem haladhatja meg a működés első két évére vonatkozó éves becsült bérköltséget. A beruházási hitelek esetében a tagállamok a kölcsön maximális összegét a 27 uniós tagállamra vonatkozóan számított átlagos évi bérköltség alapján is kiszámíthatják.